

Antikkens innflytelse på den europeiske kulturen har vært og er konstant. I middelalderen (476-1492) finner vi innflytelsen i filosofien, f. eks. i Skolastikken (bl.a. Thomas Aquinas [1225-1274] eller William av Occam [c. 1285-1347]) og i litteraturen, f. eks. i ridderromanene på vers av Chrétien av Troyes (1135-1190) og i trubadurlyrikken til bl.a. Guilhem av Peiteus (1071-1126). Innflytelsen til forfattere som Platon, Aristoteles, Virgil, Apuleius etc kom bl.a. via kommentarer til verkene deres fra arabiske forfattere som f. eks. Abū 'Alī al-Husayn ibn 'Abd Allāh ibn Sīnā [Avicenna] (Bujara c.980-1037), Abū l-Walīd Muhammad ibn Ahmad ibn Muhammad ibn Rushd [Averroes] (Córdoba 1126-1198) og den jødearabiske Musa ibn Maymun [Maimonides] (Córdoba 1135-1204) og mange andre. Verkene til disse forfatterne spredte seg fra Córdoba

og Oversetterskolen i Toledo til hele Europa. På samme tid ble tekstene til mange gresklatiniske forfattere oversatt i europeiske kristne klostre. I begge tilfellene kom kildene kommentert eller filtrert gjennom sin tids religiøse doktriner.

Renessansens humanisme forsvarte antroposentrismen framfor teosentrismen. De humanistiske forfatterne imiterte (mimesis) språket og tankene i den klassiske gresklatiniske litteraturen. De mente at de klassiske verkene burde leses i originalversjonen uten kirkens fortolkning og ønsket meningsbrytninger framfor kirkens autoritære og ensrettede argumentasjon. De så ikke negativt på handel, og ønsket om berømmelse, heder, prestisje og makt ble legitimt. De trodde på pasifismen og på nødvendigheten av et forent Europa med atskilt politisk og religiøs makt.

I det 15. århundre, spesielt etter erobring av Konstantinopel i 1453, startet et paradigmeskifte henimot det som blir kalt Moderniteten. Dette skiftet kom på bakgrunn av flere faktorer:

- Det middelalderske samfunnet befant seg i full politisk, sosial og økonomisk krise.
- Greske intellektuelle som utvandret, først og fremst til Italia, brakte med seg greske tekster som hadde vært oppbevart i Konstantinopel, noe som medførte en direkte spredning av verkene fra Antikken.
- Johann G. Gutenbergs oppfinnelse av boktrykkekunsten gjorde utbredelsen av humanistenes ideer og bøker mulig.
- Lorenzo de' Medici og andre mesener støttet utbredelsen av kunst og humanistenes ideer.
- Spanjolenes oppdagelse av Amerika og portugisernes utforskning av Afrika og Asia utvidet verden.
- Opprettelsen av universiteter som for eksempel Louvain (1425), Alcalá de Henares og Valencia (1499), México (1545) eller Lima (1551) bidro i stor grad til humanismens utbredelse i Europa og Den nye verden.

Paradigmeskiftet fra tidligmoderniteten skapte grunnlaget for våre moderne samfunn på godt og vondt. I mange tilfeller ble humanismen innført på en måte som motsier dens egne prinsipper. Vi må ikke glemme at erobringen og omskapingen av Den nye verden for en stor del foregikk etter Renessansens filosofiske, politiske, sosiale, kunstneriske, arkitektoniske og militære modeller, mao modernitetsmodeller.

I denne utstillingen viser vi bøker utgitt i det 16. århundre skrevet av både greske og latinske klassiske forfattere og forfattere i samtiden.

